

Ammattikasvatuksen aikakauskirjan vuoden 2012 paras artikkeli palkittiin

Kirsi Mukkalan ja Timo Tohmon artikkeli ”Työvoiman siirtyminen korkeakouluista yksityiselle ja julkiselle sektorille” on valittu Ammattikasvatuksen aikakauskirjan vuoden 2012 artikkeliksi. Aikakauskirjan toimituskunta teki valinnan kahdeksasta kyseisenä vuonna ilmestyneestä ja ehdolle asetetusta artikkelista.

Jyväskylässä työskentelevät Mukkala ja Tohmo ovat koulutukseltaan kauppatieteiden tohtoreita. Heidät palkittiin artikkelistaan AMK- ja ammatillisen koulutuksen tutkimuspäivillä Hämeenlinnassa viime lokakuussa. Kunniakirjat ja rahapalkinnot ojensivat Ammattikasvatuksen aikakauskirjan päätoimittaja **Petri Nokelainen** ja kustantajan edustaja, OKKA-säätiön johtaja **Tuulikki Similä-Lehtinen**.

Palkittu artikkeli on julkaistu vuoden 2012 kolmannessa numerossa, jonka teemana oli ”Aluevaikuttavuus ja ennakointi”. Vierailvana toimittajana numerossa toimi valtiotieteen tohtori **Kari Nyssölä** Opetushallituksesta.

Tutkimusaihe on toimituskunnan mielestä kiinnostava ja ajankohtainen. Artikkelissa raportoitu tutkimus tarjoaa uutta tietoa, koska suomalaisten korkeakoulujen henkilöstön liikkuvuutta yksi-

tiselle ja julkiselle sektorille on tähän mennessä tutkittu varsin säästeliäästi.

Toimituskunta kiittelee sujuvaa kirjoitustyyliä, joka herättää lukijan mielenkiinnon aihetta ja tutkimustuloksia kohtaan. Vaikka kyseessä on kuvaileva tilastollinen tutkimus, kirjoittajat ovat onnistuneet analysoimaan ja kielellistämään muuttujien välisiä yhteyksiä mielekkäällä tavalla.

Artikkeli ottaa kantaa ajankohtaiseen teemaan korkeakoulujen tehtävistä ja rooleista alueellisina vaikuttajina. Tutkimus nostaa esiin myös kansantaloudellisen ongelman: korkeakouluissa, erityisesti yliopistoissa, syntyy innovaatiota, mutta niitä ei osata hyödyntää kaupallistamisvaiheeseen asti.

– Artikkelin ei pitäydy vain teoreettisen tason analyysiin, vaan tarjoaa myös käytännönläheisen menetelmän tämän ongelman ratkaisemiseksi, palkinnon perusteluissa todetaan.

Mukkala korkeakoulusta työhön julkiselle sektorille

Palkitut ovat kiitollisia heille osoitetusta huomionosoituksesta. Valmistellessaan artikkelia Kirsi Mukkala työskenteli vielä tutkimuskoordinaattorina Jyväskylän yliopiston kauppar korkeakoulussa.

Mukkala väitteli kansantaloustieteen alalta keväällä 2011. Väitöstutkimus käsittelee muun muassa väestön, työvoiman ja tuotannon alueellista kehitystä sekä osaamisen maantieteellistä keskittymistä ja aluevaikuttavuutta.

- Siirryin toissasyksynä maakuntasuunnittelijaksi Keski-Suomen liittoon. Eli korkeakoulusta julkiselle sektorille, Mukkala naurahtaa.

Nykyisessä työssään hän vastaa maakunnan tilan seurannasta, tilastojen koostamisesta, kuntatalousyhteistyöstä ja on mukana ennakoituvuudessa. Työ on hyvin tiiviisti kiinni ajankohtaisissa aluekehitykseen vaikuttavissa asioissa.

Timo Tohmo toimii yliassistenttina Jyväskylän yliopiston kauppar korkeakoulussa. Hänen väitöskirjassaan vuodelta 2007 tarkasteltiin muun muassa kulttuuritapahtumien taloudellista merkitystä kunnille ja kulttuurin merkitystä kuntalaisille.

Tällä hetkellä Tohmon tutkimusaiheet kohdistuvat erityisesti panos-tuotosanalyyysiin, talous- ja rahaliiton vaikutuksiin kansainvälisessä kaupassa sekä yrittäjyyteen ja innovaatioihin.

Vuoden artikkeli -palkinto jaettiin nyt toista kertaa. Päätoimittaja Petri Nokelainen (vas.), palkitut Kirsi Mukkala ja Timo Tohmo sekä säätöjohtaja Tuulikki Similä-Lehtinen.

Kirsi Mukkala ja Timo Tohmo pohtivat, että työntekijöiden liikkuvuuteen liittyvät yritystason tarkastelut ja työntekijöiden työtehtävien tarkastelu pitkän aikasarjan kautta toisivat uusia näkökulmia liikkuvuustutkimukseen.

– Tutkimustyö ei enää suoranaisesti liity työtehtäviini maakuntasuunnittelijana, mutta pyrin pysymään ajan tasalla siitä, mitä uutta tutkimusrintamalla julkaistaan. Mielenkiinnolla seuraan suunniteltuja kuntasektoriuudistuksia, Mukkala kertoo.

Julkinen sektori joutuu kilpailuun työvoimasta

Palkitussa artikkelissa todetaan korkeakoulujen, erityisesti yliopistojen, houkuttelevan osaamisintensiivistä yritystoimintaa läheisyyteensä. Se taas tarjoaa työmahdollisuuksia osavalle työvoimalle, minkä seurauksena syntyy itseään ruokkiva alueellisen keskittymisen kehä.

Yliopistoista yrityksiin siirtyvät työntekijät tuovat mukanaan viimeisintä, jopa huipputasoa tutkimustietoa uuteen työpaikkaansa. Näiden työntekijöi-

den on jo aiemmin osoitettu edistävän innovaatioiden syntymistä enemmän kuin muista yrityksistä rekrytoitujen työntekijöiden.

Osaamisvaatimusten kasvu on tunnusomaista myös julkiselle sektorille, muun muassa tuloksellisuus- ja tehostamisvaatimusten seurauksena. Siellä kiinnostaa osaaminen, jota voidaan hyödyntää julkisen hallinnon ja palveluinnovaatioiden kehittämässä.

Julkinen sektori työllistää korkeakouluista siirtyviä selvästi enemmän kuin yksityinen sektori. Työtehtävät vaativat usein vahvaa ammatillista osaamista, mikä osaltaan selittää julkiselle sektorille siirtymisen painottumista hieman iäkkäämpiin työntekijöihin. Liikkuvaisimman ryhmän yksityiselle sektorille muodostavat nuoret, jotka etsivät työmarkkinoilta paikkaansa ja korkeampaa tulotaso.

Suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle julkinen sektori tarvitsee runsaasti koulutettua työvoimaa. Tutkijoiden mielestä julkisen sektorin haasteena lähivuosina onkin työnantajakuvan kiristaminen niin, että se myös jatkossa pystyy kilpailemaan osaavasta työvoimasta.

- Monilla toimialoilla julkisen sektorin asiantuntijatehtävät ovat kiinnostavia edelleen, mutta sektoreiden tulevan työnjaon mahdollinen muuttuminen aiheuttaa lisähaasteita julkiselle sektorille, Tohmo pohtii.

- On ennakoitavissa, että julkinen sektori kapenee ja yksityisen sektorin rooli taloudessa kasvaa. Nähtäväksi jää, millaiseksi tilanne esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouden osalta muodostuu, Mukkala lisää.

Vain tietyt alueet hyötyvät siirtävästä työvoimasta

Mukkalan ja Tohmon tutkimuksen perusteella vain tietyt alueet hyötyvät korkeakouluista muualle siirtävästä työvoimasta. Julkiselle sektorille siirtyvät työntekijät hajaantuvat tasaisemmin eri alueille, kun taas erityisesti pääkaupunkiseudun yritykset houkuttelevat suurimman osan yksityiselle sektorille vaihtajista.

Tohmon mielestä alueilla itsellään on menestymisen ja kasvun avaimet hallussaan. On luontevaa, että alueiden kehitys lähtee liikkeelle sen omista vahvuuksista. Niillä hän tarkoittaa alueella asuvia ihmisiä, osaamispääomaa ja innovaatiopotentialia.

- Alueet voivat pyrkiä osaamisen monipuolistamiseen ja useampien talouden tukijalkojen kehittämiseen. Yksi osatätä kehittämiskerhokstoa on alueen oppilaitokset, Tohmo selittää.

Tutkimuksessa mainitaan, että siirtymät muille sektoreille ovat tietyiltä aloilta - kuten tekniikasta ja lääketieteestä - helpompia. Korkeakoulujen koulutustarjonta palvelee tietyillä alueilla esimerkiksi elinkeinoelämää paremmin.

- Tällöin yhteistyö korkeakoulujen kesken ja ihmisten halukkuus liikkua alueiden välillä on avainasemassa. Joka tapauksessa korkeakoulun sijainti alueella on koulutustarjonnasta riippumatta aina voimavara ja vetovoimatekijä, Mukkala sanoo.

Palkitun artikkelin tutkimuksessa käytetään Tilastokeskuksen toimittamaa laajaa yksilötason aineistoa vuosilta 2004-2006. Aiemmat tutkimukset ovat keskittyneet työvoiman alueellisiin, toimialoittaisiin tai ammatillisiin siirtymiin. Korkeakouluista lähteviä työntekijävirtoja on tutkittu lähinnä huippuasiantuntijoiden liikkuvuutena yrityksiin.

Sektoreiden välinen triple helix -asetelmaan (yritys-yliopisto-valtio) pohjautuva liikkuvuus on jäänyt vähäisemmälle huomiolle. Ammattikasvatuksen aikakauskirjan toimituskunta toteaaakin palkitsemisperusteluissaan olevan toivottavaa, että vastaavanlainen tutkimus toistettaisiin tulevaisuudessa jonkinlaisella syklillä.

Markku Tasala